

Länsstyrelsen i Kalmar län
391 86 Kalmar
lanstyrelsen@kalmar.se

Dnr
218-92-2017

Datum
2017-03-26

Överklagan av tillstånd till skydds jakt på storskarv inom Kalmar län under del av 2017

Länsstyrelsen i Kalmar län beslutade 2017-03-06 att tillåta skydds jakt på storskarv i kustvatten inom länet. Sveriges Ornitologiska Förening – BirdLife Sverige anser att skydds jakt på storskarv kan vara befogad, men att omfattningen i detta fall är alldeles för vidlyftig. Föreningen överklagar därmed beslutet enligt nedan.

Vi är inom BirdLife Sverige fullt medvetna om att skarven väcker många känslor, inte minst hos dem som anser sig vara drabbade av exempelvis minskad tillgång på fisk eller "sanitära olägenheter" som skarvkolonierna av vissa upplevs utgöra. Det är emellertid viktigt att de beslut som fattas inte grundar sig på känslouttryck utan istället bygger på fakta och rättsliga grunder.

SKÄL FÖR SKYDDSJAKT

I den nationella förvaltningsplanen för skarv (sid. 21) står bl.a. följande: *"Allvarlig skada som motiverar beslut om skydds jakt kan finnas även om detta inte gått att dokumentera. Till stöd för en sådan bedömning utan dokumentation kan EU-kommissionens riktlinjer och/eller en oberoende sakkunnigs utlåtande användas.*

Enligt EU-kommissionens vägledning baseras en sådan bedömning på att:

- *ett betydande antal skarvar födosöker i ett begränsat område,*
- *populationsstruktur och artsammansättning i fisksamhället indikerar att skarvarnas predation är den troligaste orsaken till minskade fångster eller skador på fisk som kan konstateras vara allvarlig skada på fiske,*

- *det inte är troligt att det är andra faktorer som orsakar allvarlig skada på skyddsvärda fiskbestånd.*

Alla tre villkoren bör vara uppfyllda för att allvarlig påverkan ska anses föreligga.”

Länsstyrelsen i Kalmar län menar att skarvarnas födosök orsakar sådan allvarlig skada att skäl för skydds jakt föreligger och hänvisar i sin bedömning till förvaltningsplanen för skarv, dock utan att beröra det stycke som finns citerat här ovan. BirdLife Sverige noterar att alla tre nämnda villkor bör vara uppfyllda för att allvarlig skada ska anses föreligga. Vi menar att så inte är fallet. Det finns nämligen inget som styrker att skarvarnas predation är den troligaste orsaken till minskade fångster och/eller skyddsvärda fiskbestånd (andra och tredje punkten) i aktuella vatten. (Miljögifter och övergödning torde ha en mycket större betydelse vad gäller inverkan på fiskbestånden.) Eftersom samtliga tre punkter inte är uppfyllda anser BirdLife Sverige att rekvisitet för skydds jakt enligt EU-kommissionens vägledning inte är uppfyllt.

BirdLife Sverige konstaterar vidare att det i bakgrunden till beslutet inte finns någon redovisad dokumentation av den skada som skarvarna utgör för fisket. Det beskrivs bara i termer av att fisk som skadats av skarv observeras *”allt oftare”* eller att ålryssjor *”kontinuerligt”* söndertrasas. Vederhäftig dokumentation är avgörande underlag för att korrekta beslut ska kunna fattas.

I beslutet hänvisas till Maria Ovegårds nyligen publicerade avhandling/studie. Denna bör sättas i relation till exempelvis Naturvårdsverkets stora genomgång av vetenskapliga studier i samband med att den senaste förvaltningsplanen (2014). Slutsatsen av den var att det inte går att visa att skarven orsakar allvarlig skada på fiskbestånden i kustvatten, endast mindre påverkan eller ingen alls.

Länsstyrelsen påstår i beslutet att Ovegårds metaanalys visat att skarvar generellt har en negativ effekt på fisk. Enligt vad BirdLife Sverige erfar har Ovegård, trots genomgång av i storleksordningen 300 referenser, inte hittat stöd för att skarv påverkar fiskbestånd i öppet hav eller längs kuster. Ovegård fann emellertid 22 artiklar som i huvudsak visade att märkta fiskbestånd som släppts ut i begränsade områden såsom åmynningar, fiskodlingar, sjöar, konstgjorda dammar eller havsvikar påverkats av skarv. Men merparten av alla studier visade alltså inte att skarv påverkar fiskbestånd. Ovegård har således

inte konstaterat generellt negativ påverkan och länsstyrelsens påstående är alltså felaktigt.

En ny finländsk studie har visat att abborre och gös ökat i takt med skarven¹. Under en period om tio år (2005–2014), under vilken den finländska stammen av skarv flerdubblades, undersöktes yrkesfiskarnas enhetsfångster (mängden fisk som gick i näten under ett dygn) i 29 områden. I tio av områdena fångades märkbart mer abborre, i fem av 24 områden klart mer gös och bara i ett område sjönk gösfångsten betydligt. Forskarna ser resultaten som ett tecken på att skarven inte har någon betydande inverkan på fiskbestånden. Skarvarna äter visserligen stora mängder fisk, men deras byte utgörs i regel av relativt små fiskar samt av för människan ointressanta fiskar som konkurrerar med abborre och gös om födan.

BirdLife Sverige ser positivt på att *"fällda skarvar ska bärgas av skytten och om blyammunition använts ska döda fåglar göras oåtkomliga för örnar."* För en övergripande bedömning av beslutets konsekvenser bör det emellertid vägas in att risken för skadeskjutning är omfattande. Detta orsakar såväl onödigt lidande som en betydande spridning av ammunition i naturen. I det sammanhanget är det, enligt vår ståndpunkt, oförsvarligt att överhuvudtaget tillåta jakt med blyhagel. De fåglar som lever vidare med bly i kroppen kan sedermera konsumeras av havsörnar och andra toppredatorer. Det bör nämnas att blyförgiftning alltjämt är en vanlig dödsorsak för havsörn.

SKYDDSJAKTEN MÅSTE UPPFYLLA SITT SYFTE

Först i motiveringen till skyddsjakt vid fasta och rörliga fiskeredskap står att: *"Syftet med skyddsjakten vid fiskeredskap är att göra skarvarna rädda för att leta föda i anslutning till dessa samt ta bort eventuella problemindivider."* För att detta syfte ska kunna uppfyllas måste skarvarna kunna koppla jakten till redskapen. Detta kräver att redskapen befinner sig på samma plats under en längre tid. Om jakten utförs i anslutning till rörliga redskap som flyttas runt kommer skarvarna inte att associera faran till fiskeredskapen utan snarare till förekomsten av jägare (eller möjligen till den aktuella platsen). Beslut om skyddsjakt måste alltså kopplas till (någorlunda) stationära fiskeredskap.

¹ Lehtikoinen *et al.* 2017. *The role of cormorants, fishing effort and temperature on the catches per unit effort of fisheries in Finnish coastal areas.* Fisheries Research 190: 175–182. <http://dx.doi.org/10.1016/j.fishres.2017.02.008>

I sin bedömning av "allvarlig skada" har länsstyrelsen understrukt att *"det är det ekonomiska bortfallet exempelvis genom utebliven eller skadad fångst, skador på redskap och liknande, som utgör motivet till beslut om skydds jakt för att förhindra allvarlig skada."* BirdLife Sverige anser därmed att endast yrkesfiskare, som rimligen är de enda för vilka ett eventuellt ekonomiskt bortfall kan bli allvarligt, får utöva denna skydds jakt.

Ovanstående leder vidare till den, enligt BirdLife Sverige, största bristen i beslutet, nämligen att skydds jakten får bedrivas i stort sett var som helst i anslutning till fiskeredskap (utom handredskap). Enda undantagen är inom 300 meter från skarvkoloni samt inom fågelskyddsområden, salskyddsområden, nationalparker och naturreservat med bestämmelser om jakt.

Enligt uppgifter från länsstyrelsen finns bestämmelser om jakt och/eller tillträde för 25 av 47 aktuella skyddsområden/reservat. Detta ger den förslagne fiskerättsinnehavaren rätt att placera ett garn inne i ett fågelskyddsområde, eller annorstädes, för att på så sätt få laglig rätt att skjuta skarv. Det kan knappast vara förenligt med tanken bakom reservatsbildningarna, i synnerhet eftersom jakten får bedrivas även under häckningstid. Denna del av beslutet ligger betydligt närmare "allmän jakt" än att uppfylla det huvudsakliga syfte som anges. Det bör nämnas att den jakten utgör en betydande störning av övrigt fågelliv, vilket således också motverkar syftet med exempelvis fågelskyddsområden.

Skydds jakt ska inte vara populationsdecimerande. Länsstyrelsens egna beräkningar gör gällande att det tillåtna antalet skarvar som får skjutas enligt det aktuella beslutet utgör 5 % av populationen i regionen, vilket måste anses vara en högst betydande decimering. Det är inte förenligt med gällande lagstiftning och inte heller rimligt att genom populationsdecimering uppnå syftet med skydds jakten, d.v.s. att få färre (eller helst inga) skarvar att fånga föda i anslutning till fiskeredskap samt inom fredningsområden för fisk.

KRAV PÅ TIDSBEGRÄNSNING

I den mån Förvaltningsrätten, trots ovanstående, anser att kriterierna för skydds jakt är uppfyllda vill BirdLife Sverige pålysa vikten av att följa grundreglerna för jakt. Bland dessa ingår att:

- jakten ska bedrivas med största möjliga hänsyn till berörd art,
- jakten ska inte orsaka onödigt lidande.

För att uppfylla dessa grundregler måste aktuellt beslut modifieras. I nuläget gäller beslutet fram t.o.m. 30 november 2017. BirdLife Sverige anser att jakten inte ska bedrivas under den tid då skarven har ungar i bo (1 april – 31 juli). Då blir nämligen den högst sannolika effekten av jakten att ungarna svälter ihjäl, vilket måste betraktas som "onödigt lidande".

I motiveringen till skydds jakt i angivna fredningsområden (punkt B) anges våren vara den viktigaste perioden. Då jakt under häckningstid bl.a. medför konsekvenser i form av onödigt lidande (enligt ovan) samt att fåglar enligt gällande naturlagstiftning åtnjuter ett starkare skydd under denna tid, anser BirdLife Sverige att Förvaltningsrätten måste pröva om angivet motiv är tillräckligt starkt för att tillåta skydds jakt under hela perioden. BirdLife Sverige motsätter sig generellt jakt under häckningstid.

KRAV PÅ ÅTERRAPPORTERING OCH UPPFÖLJNING

Det aktuella beslutet är belagt med rapporteringsskyldighet. Då liknande beslut om skydds jakt givits även under 2016 anser BirdLife Sverige att huruvida denna skyldighet har efterlevts bör påverka beslutet. Vi anser därmed att Förvaltningsrätten bör ta del av återrapporeringen (med avseende på bl.a. antal och lokalitet) från föregående års skydds jakt för att bekräfta att denna har skötts enligt de regler som föreskrivs.

En högst väsentlig del av skydds jakt på skarv måste vara att visa huruvida jakten leder till de resultat som var meningen med tillstånden, i detta fall således att *"göra skarvarna rädda för att leta föda i anslutning till fiskeredskap samt ta bort eventuella problemindivider"*. Om sådana resultat inte kan redovisas, är det i princip fel att fortsätta ge tillstånd till skydds jakt.

BEGÄRAN OM INHIBITION

Länsstyrelsen har förordnat att beslutet ska gälla utan hinder av att det överklagas. BirdLife Sverige anser att beslutet riskerar att utgöra påtaglig skada och onödigt lidande i den mån det verkställs och begär därför inhibition av beslutet.

A handwritten signature in black ink that reads 'Daniel Bengtsson'.

Daniel Bengtsson
Fågelskyddssekreterare
BirdLife Sverige
Tel. +46 70 515 45 33
E-post: daniel.bengtsson@birdlife.se

A handwritten signature in black ink that reads 'Dennis Kraft'.

Dennis Kraft
Ordförande
BirdLife Sverige
Tel. +46 70 638 09 85
E-post: dennis.kraft@birdlife.se